

(Hoe) haptotherapie voor kind en ouder werkt

Dubbelinterview over recent wetenschappelijk onderzoek Roos Terpstra en Noam Shalgi

Roos Terpstra heeft in juli de master Forensische Orthopedagogiek afgerond. Een richting die zich onder meer bezighoudt met het ontstaan van ernstige gedrags- en opvoedproblemen die vragen om justitieel ingrijpen of waarbij justitieel ingrijpen dreigt. Roos werkt nu als gedragswetenschapper bij een sociaal wijkteam in Groningen. Dit is een werkervaringsplek.

Noam Shalgi is (kinder-)haptotherapeut en trainer en werkt in zijn eigen praktijk, 'Ontdek je gevoel, praktijk voor haptonomie', in Vorden.

De meeste kinderhaptotherapeuten betrekken ouders actief in de behandeling. Men spreekt van Haptotherapie voor Kind en Ouder (HKO)[1]. Dat ouder en kind samen de behandeling beleven kan bijdragen aan een gevoel van verbondenheid aan elkaar, wat de hechting van beiden gunstig kan beïnvloeden.

In het kader van haar masterstudie aan de Universiteit van Amsterdam onderzocht Roos Terpstra in de eerste helft van dit jaar de potentiële effecten en de werkingsmechanismen van HKO. Voor dit onderzoek volgde Roos van dichtbij een behandeltraject van (kinder-)haptotherapeut Noam Shalgi.

Het ging wat anders dan verwacht vanwege de situatie rondom corona: de helft van de tien behandelingen vond via beeldbellen plaats en later op een veilige afstand. Roos heeft de nodige interviews gehouden via de telefoon. Door deze aspecten goed te beschrijven in de scriptie heeft dit gelukkig niet voor problemen gezorgd.

“De resultaten mogen er zijn.”

“ Een afname van het aantal boze buien ging vooraf aan toename van het affectief contact van het kind. Dit was anders dan vooraf verwacht! ”

In dit artikel interviewen Roos en Noam elkaar over hun beider aandeel in dit onderzoek; Roos beschrijft met name de onderzoeksopzet en -resultaten en Noam laat ons weten hoe het voor hem was om aan dit onderzoek mee te werken.

Roos, hoe kwam je ertoe HKO als onderwerp voor je master te nemen?

'Haptotherapie was een van de vele onderwerpen waaruit ik mocht kiezen. Het sprak me gelijk aan vanwege de aandacht voor de verbinding tussen hoofd en lichaam.'

Hoe heb je het onderzoek opgezet?

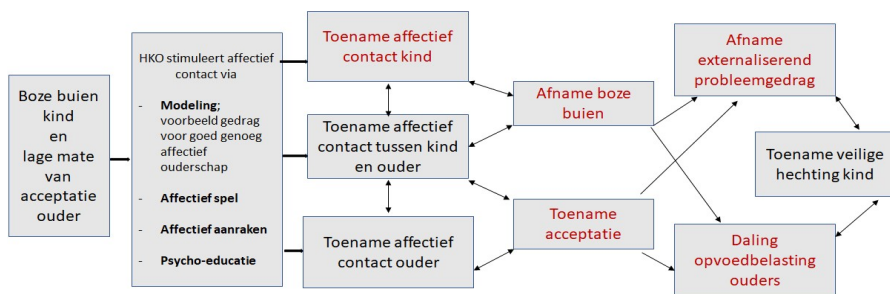
'Naar HKO is één eerder wetenschappelijk onderzoek gedaan, door Monica Pollmann, Floor van Rooij en Roos Rodenburg[2]. Floor was tevens mijn scriptiebegeleider. Die studie onderzocht de

potentiële effecten van haptotherapie voor een tienjarig meisje en haar ouders. Mijn onderzoek heb ik grotendeels op deze studie gebaseerd. Ook ik deed een single-case-based studie. Daaraan heb ik een tweede deel toegevoegd, namelijk een kwalitatieve deelstudie.

Tijdens de **eerste deelstudie** heb ik een jongen van elf en zijn ouders die bij jou in een haptotherapeutisch traject zaten, 99 dagen intensief gevolgd met dagelijkse en wekelijkse metingen, een voor-, tussen- en nameting en een interview met moeder en met jou. De dagelijkse metingen werden gedaan door middel van een app, waarin iedere dag antwoord gegeven werd op vijf items: aantal, gemiddelde lengte en intensiteit van de boze buien, de mate waarin de ouder het kind accepteert zoals hij is en eventuele bijzonderheden (zoals ziekte). Voor de we-

1] Lees 'Herstel van affectief contact vermindert probleemgedrag' / Monica Pollmann, HC 2016-4

2] Lees 'Haptotherapie voor kinderen en ouders: een case-based time-series-onderzoek naar boze buien, acceptatie, affectieve ouder-kindinteractie en opvoedingsbelasting' / Monica Pollmann, Floor van Rooij, Roos Rodenburg, Kind en Adolescent 39, 297-319 (2018) en 'Bijgewoond: Contact als therapeutisch middel voor kind en ouders - Lezing door Monica Pollmann' / Astrid Mols en Miranda Bruil, HC 2016-4

Theorie van verandering: haptotherapeutisch behandelingschema voor kind en ouder bij boze buien en opvoedstress. De afhankelijke variabelen zijn rood gedrukt.

kelijkse metingen vulde jij als haptotherapeut na de therapeutische sessie een vragenlijst[3] in over het affectieve contact en over hoe de therapeutische sessie er uit had gezien. De bestaande vragenlijsten CBCL en OBVL (over respectievelijk gedragsproblemen bij kinderen en de ervaren opvoedingsbelasting van ouders) vormden de overige metingen.

De **tweede deelstudie** bestond uit interviews met vier moeders die HKO met hun kind hadden gevolgd. Ik vroeg ze naar de aanleiding van deelname aan HKO, de opbouw van de therapeutische sessies, de ervaring van hun kind en van hunzelf, de werking en het resultaat.'

Wat waren de uitgangspunten van je onderzoek, je hypotheses?

'De hypotheses heb ik gebaseerd op bovenstaand model uit het onderzoek van Monica Pollmann e.a. Verwacht werd dat het affectieve contact van zowel kind als ouder toegenomen was na afloop van de laatste therapeutische sessie ten opzichte van voor de therapie.

Daarnaast werd verwacht dat het probleemgedrag van het kind, in dit geval boze buien, na de therapie was afgenomen.

Een derde aanname was dat de acceptatie van het kind door de ouder na afloop van de therapie groter was. De pijlen in de figuur geven de verwachte verbanden aan.'

Wat zijn je bevindingen?

Deelstudie 1

'Het aantal boze buien per dag bleek significant lager te zijn na afloop van de therapie dan ervoor(A). Dit was ook het geval voor de gemiddelde duur(B) en de gemiddelde intensiteit(C) van de boze buien. Daarnaast bleek dat zowel het affectieve contact van moeder als van het kind na afloop van de therapie waren toegenomen(D). Deze resultaten kwamen overeen met de verwachtingen.

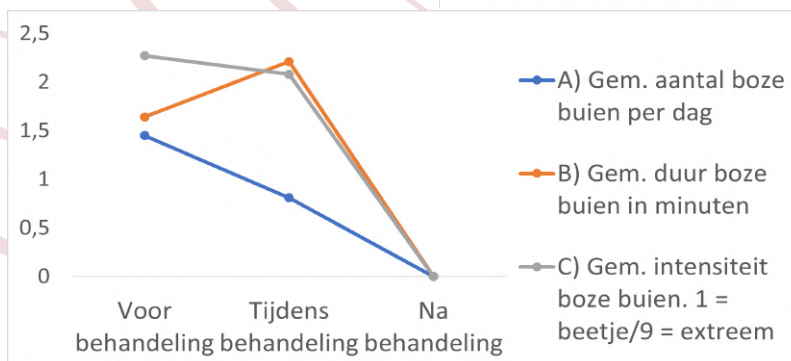
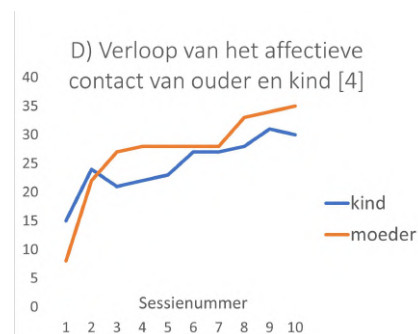
Anders dan verwacht was de acceptatie van het kind door moeder. Deze nam niet toe, maar bleef het hele onderzoek constant; moeder accepteerde haar kind zoals hij is gedurende de hele periode. Daarnaast was onverwacht dat de afname van de boze buien van het kind voorafging aan een toename van zijn affectief contact. De hypothese, op basis van het verandermodel, was dat het affectief contact eerst zou toenemen en vervolgens de boze buien zouden afnemen. Dat was dus een verrassing!'

Deelstudie 2

'Uit de interviews bleek dat de redenen van ouders om met hun kind behandelingen bij een haptotherapeut te volgen zeer verschillend waren. Voorbeelden zijn: het kind komt moeilijk in slaap, heeft somatisch onverklaarbare lichamelijke klachten of piekert veel. De meeste ouders kozen specifiek voor haptotherapie omdat haptotherapie via het lichaam werkt. Daarnaast werd nog genoemd dat het een holistische en een laagdrempelige therapievorm is.

Volgens de geïnterviewde moeders hebben hun kinderen haptotherapie positief ervaren. Het spelelement was hierbij een belangrijke positieve ervaring. De meeste moeders gaven ook aan dat de therapie voor hun een fijn contactmoment met hun kind was. Ook ervaren iedere moeder resultaat bij haar kind. Hierbij wordt wel genoemd dat het resultaat waarschijnlijk niet volledig aan de therapie is toe te schrijven, maar dat die zeker heeft bijgedragen.

De moeders denken dat de werking vooral zit in de combinatie van lichamelijke oefeningen en het daar woorden aan geven, om de betekenis en het idee erachter te snappen.'

3] Pollmann, M.T.F. (2015). Handleiding codeerlijst Affectief contact bij kinderen. Doorn: Academie voor Haptonomie, én het genoemde artikel in Kind en Adolescent. Op de HC-website staat de vragenlijst als bijlage bij dit artikel.

4] Sessie 1 & 2 live, 3 t/m 7 via beeldbellen en 8 t/m 10 op 1,5 meter afstand. Sessie 4 met alleen de ouders.

Een citaat uit een interview:

'Ik kan me voorstellen dat het voor een kind makkelijker is een fysiek gevoel te duiden, dan het onder woorden brengen van een emotie.' - Moeder die HKO volgde met haar kind.

Wat zijn je conclusies?

'Uit de resultaten van de eerste deelstudie van dit onderzoek blijkt dat de hulpvraag van ouder en kind opgelost is, en dat HKO hieraan bijgedragen heeft. De resultaten uit de tweede deelstudie bevestigen deze bevinding. Haptotherapie voor Kind en Ouder lijkt een veelbelovende behandeling te zijn voor kinderen en ouders.'

Heb je aanbevelingen voor vervolgonderzoek?

'Het zou mooi zijn onderzoek langzaam aan groter te gaan opzetten zodat de betrouwbaarheid ervan toeneemt. Ik heb mijn hypothesen opgesteld aan de hand van het theoretisch verandermodel uit het onderzoek van Monica Pollmann.

Dit model bleek niet op alle punten overeen te komen met de resultaten uit mijn onderzoek. Het zou dus nader onderzocht en eventueel bijgesteld kunnen worden aan de hand van meerdere 'cases'.'

Wat vond je leuk aan dit onderzoek en wat juist minder?

'Het allerleukst was dat haptotherapie een volledig nieuw onderwerp was voor mij en dat ik hier nog veel over kon (en kan) leren. Ik heb haptotherapie bijvoorbeeld al aan een vriendin aangeraden. Wie weet komen er in mijn carrière ook casussen voorbij, waar ik haptotherapie kan aanraden.

Ik vond het soms best een ding om eraan te denken om iedere dag een appje te sturen; ik vind het heerlijk om mijn telefoon in de avond gewoon uit te doen en er niet meer naar om te kijken, dat kon nu een half jaar niet. Maar er zijn ergere dingen, en het was het waard!

Ik had vooral veel bewondering voor het

door moeder trouw beantwoorden van mijn dagelijkse vragenlijst.

Desamenwerking met jou vond ik top! Je was altijd enthousiast en wilde je graag inzetten.'

“ Ik wist niet dat meewerken aan een wetenschappelijk onderzoek zo inspirerend kan zijn! ”

Noam, hoe keek je tot nu toe naar wetenschappelijk onderzoek naar je vak?

'Om eerlijk te zijn dacht ik vroeger dat onderzoek vooral belangrijk was voor wie aan haptotherapie twijfelt, bijvoorbeeld om aan ouderwetse verzekeraars en artsen op 'hun' manier te bewijzen dat het werkt. Zelf ervaar ik elke dag dat het echt werkt ...'

“ Na de afname van de boze buien volgde een toename van het affectief contact van het kind met zijn omgeving. Dit werkt zelfs over een paar weken tijd. Dit nieuwe inzicht in de dynamiek tussen ouder en kind is waardevol voor de therapie. ”

Dit verrast me! Wat maakte dan dat je nu gekozen hebt mee te doen?

'Toen de vraag van de universiteit via via bij mij terecht kwam een jaar geleden, heb ik in mijn enthousiasme meteen 'JA' gezegd. Het leek me een leuke uitdaging, een nieuwe manier om iets te doen met mijn passie voor het vak. Ik werd er vrolijk van, kwam meteen in beweging.'

Vond je snel ouders en een kind die wilden meewerken aan het onderzoek?

'Onverwacht was dit ingewikkelder dan ik dacht. Je kunt uiteindelijk niet voorspellen wie zich wanneer zal aanmelden in mijn praktijk. De vraag uitzetten in mijn netwerk leverde niet snel genoeg reacties op. Gelukkig vonden jij en de universiteit het goed dat ik een oproep plaatste op de sociale media, en dat heeft gewerkt!'

Wat heb jij voor het onderzoek gedaan en kostte jou dat veel tijd?

'Omdat jij rechtstreeks de data van de ouders verzamelde, kon ik, na akkoord van de ouders, gewoon mijn werk doen. Het was in principe niet anders dan elk ander behandeltraject. De enige verrassing was de gedwongen overgang naar behandelingen via beeldbellen, waarmee iedereen gelukkig uit de voeten kon. Jij en ik hadden een pragmatische haptonomische houding: *het is zoals het is*. We hebben het beste van deze onverwachte situatie gemaakt.'

Concreet betekende deelname aan het onderzoek alleen dat ik na elke behandeling een korte vragenlijst moest invullen m.b.t. wat ik tijdens de behandeling had ingezet en hoe ouder en kind affectief contact maakten. Door de uitgewerkte criteria die je mij had meegegeven, was dat invullen zo gebeurd.'

Hoe kijk je naar de uitkomsten van het onderzoek, veranderen ze iets voor je?

'Eigenlijk bevestigden de resultaten alles wat ik voelde, wat ik waarnam én wat ik hoorde van de ouders en het kind: het probleemgedrag van het kind nam significant af en de ouders konden er steeds makkelijker mee omgaan.'

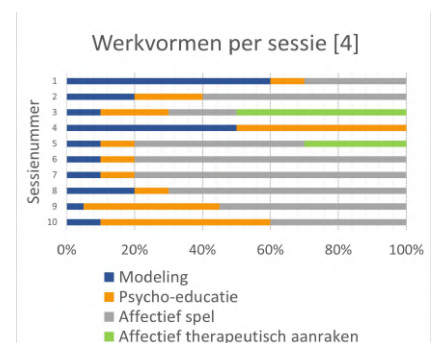
Dat het affectief contact tussen ouders en kind toenam, raakt me: hier doe ik het voor. De actieve betrokkenheid van ouders in de behandeling biedt groeikansen voor de relatie tussen ouder en kind. Dit werd me nog duidelijker toen we overgingen naar sessies via beeldbellen: dat zij thuis waren, in hun eigen omgeving, en ik op afstand, 'verkleind tot een beeldscherm', gaf hen nog meer ruimte dichterbij elkaar te komen en leverde mij daarmee een bijzondere kijk op hun dagelijks leven. Tenminste: zo voelde het voor mij. Het zou vanwege deze toegevoegde waarde een goede stap zijn om altijd minimaal één sessie te houden via beeldbellen.

Ook heel waardevol voor de therapie is het nieuwe inzicht in de dynamiek tussen ouder en kind, die zich zelfs over enkele weken uitstrekt: na toename van het affectief contact van de ouder volgden minder boze buien van het kind. En na de afname van de boze buien nam het affectief contact van het kind met zijn omgeving toe.

Al met al merk ik dat ik nu veel bewuster interventies kies in de behandelingen én me veel nauwkeuriger afvraag wat het effect ervan is. Ik ga nu de nodige stappen verder in het met concrete waarnemingen onderbouwen van wat ik voel.'

Nascholing door Monica Pollmann en Noam Shalgi

Meer weten? Monica Pollmann en Noam Shalgi verzorgen naar aanleiding van dit onderzoek op 11 februari 2021 bij de Academie voor Haptonomie de nascholing 'Werken met ouders en kinderen in de haptotherapiepraktijk - Praktische handvatten en vernieuwde theoretische inzichten n.a.v. recent wetenschappelijk onderzoek'. Zie ook: www.haptonomie.nl

Heb jij ideeën voor vervolgonderzoek?

'De resultaten van de twee HKO case-studies smaken naar meer. Ik deel jouw aanbeveling dit onderzoek vaker te herhalen, of beter nog, uit te breiden naar meerdere cases tegelijkertijd. Ook onderzoek naar wat de haptotherapeut nou precies inzet, lijkt me wenselijk. Hoe meer we zullen weten – hoe beter!' ➔

Oproep voor vervolgonderzoek

Werk je als haptotherapeut met ouders en kinderen? Wil je bijdragen aan het verbreden van het wetenschappelijk inzicht m.b.t. dit bijzondere vakgebied en meewerken aan een vervolgonderzoek? De Universiteit van Amsterdam zoekt deelnemende haptotherapeuten. Neem contact op met Noam voor meer informatie: noam@ontdekjegevoel.nl / 06-57950582

Hoe heb jij je deelname aan het onderzoek beleefd?

'Het was een geweldige ervaring die ook de nodige emoties bij mij opriep. Ik werd vrolijk en bewegelijk van de uitdaging. Aan het begin was het spannend of het me tijdig zou lukken ouders en kind te vinden die wilden meedoen. Later werd het spannend door de onverwachte coronasituatie. Blijven voelen in het hier en nu hielp me. Ik weet wat ik als therapeut kan en ook dat haptotherapie niet bij alle kinderen en ouders past. Mogelijk zou dit behandeltraject niet voldoende helpen, dat is natuurlijk altijd afwachten. Ik was blij dat ik mijn best kon doen als therapeut, ook in tijden van lockdown.

De samenwerking met jou, Roos, vond ik heel fijn. De rolverdeling was duidelijk: jij was de onderzoeker en ik de deelnemende haptotherapeut. Ik bemoeide me niet met jouw werk en jij niet met dat van mij. En tegelijkertijd voelde het voor mij als een onderzoek van ons allebei.

Gedurende het onderzoek wist ik niet wat de ouders aan jou hadden gemeld en of er een patroon in te herkennen was. Nu kan ik lachen over wat er met mij gebeurde toen je na afloop van het onderzoek mailde: 'Er zijn mooie resultaten uit het onderzoek gekomen welke ik donderdag ga presenteren.' Ik was ontzettend benieuwd! Vanwege het effect van de coronasituatie op het behandeltraject, was ik opgelucht toen tijdens je eindpresentatie bleek dat ook het onderzoek laat zien dat dit behandeltraject geslaagd was.

Het is bijzonder en bemoedigend dat er nu wetenschappelijk 'bewijs' is dat 'mijn eigen' HKO werkt, tenminste in één geval dan. Zo voelt het eigenlijk.

Al met al voelen de resultaten als bevestiging van wat ik doe en geven ze me een waardevol inzicht in de dynamiek tussen ouders en kind. Hiervan kan ik goed gebruikmaken in mijn werk. Het onderzoek

gaf me enorm veel feedback op wat ik doe als haptotherapeut. Het is alsof iemand met je meekijkt, maar dan met een loep! Een soort super-supervisie. Prachtig en leerzaam. Ik wist niet dat meewerken aan een wetenschappelijk onderzoek zo inspirerend kan zijn!

Raad je op grond van je ervaringen aan om mee te doen aan onderzoek?

'Deze ervaring heeft mijn kijk op onderzoek duidelijk veranderd. Ik weet hoe leerzaam het voor mijzelf was. Dus ja, ik beveel deelname aan onderzoeken van harte aan alle collega's aan: doe mee als je wilt groeien in je vak én haptotherapie beter op de kaart wilt helpen zetten!'

noam@ontdekjegevoel.nl, 06-57950582
roos.terpstra@hotmail.com, 06-15441250

HAPTONOMIEBANK

Electro Medico begon vanuit een passie voor het faciliteren en ondersteunen in het opzetten van een gezonde en effectieve fysiopraktijk. We willen meerwaarde bieden op het gebied van fysiotherapie, en daarmee voor de mensen. Wij staan met beide benen op de grond.

Lage Horst 26
6562 KT Groesbeek
024-20 30 213